

Onnen olemus

Onnellisuus on kumma ilmiö ja se voi merkitä eri ihmisille eri asioita. Kun entisen äijän silmään putosi seinältä puukko, äijä oli onnellinen siitä, etteivät sieltä pudonneet keritsimet. Toisaalta tiedetään lottovoittajia, joiden onnenpotkun on pilannut se, että jättipotilla on ollut toinenkin jakaja. Sana onnenpotkukin on omituisen kaksijakoinen: jos onnea tulee, se tulee potkun muodossa.

Onnen olemusta voidaan yrittää selvittää sananlaskujen perusteella, mutta sekin on sen verran hankalaa, ettei ihminen välttämättä tunnista onnea silloin, kun se kohdalle sattuu. Koska usein puhutaan onnen onkimisesta, voidaan kuvitella, että se on jonkinlainen kala. Epäselväksi kuitenkin jää, minkälainen kala on kysymyksessä. Presidentti Sauli Niinistö, joka sai taas jouluksi lahjahauen, ehkä kuvittelee syystäkin, että onni on Haukion kala, mutta päätelmässä on sellainen hankaluus, että haukea ei yleensä ongita, vaan uistellaan tai kalastetaan verkolla.

Toinen sanonta kehottaa, että kell’ onni on, se onnen kätkeköön. Siitä voi päätellä, että onni ei ole ihan laillista, koska se pitää kätkeä ratsian varalta. Jos eläisimme kieltolain aikaa, olisi selvää, että onni on kanisteri pirtua, mutta vapaan viinan aikana sekään ei ole varmaa.

Joku viisas on sanonut: ”Onni ei ole olotila, se on muisto.” Tuohon on parasta uskoa, koska sanoja on viisas. Jos tyhmä sanoisi noin, asia olisi luultavasti päinvastoin, mutta nyt siis ei. Viisautta pitää sisällään toisen viisauden, eli sen, että onni on menneisyyttä eikä nykyisyyttä, saati tulevaisuutta. Siksi onkin omituista, että on tapana toivottaa lähimmäisille onnea tulevaisuuteen, esimerkiksi ”onnellista uutta vuotta”. Kukaan ei toivota koskaan onnellista tätä päivää eikä onnea kuluneelle vuodelle.

Onni on siis kuin ihmisen pakara tai häntäluu – jokainen tietää, että siellä se on, takapuolella, mutta kukaan ei sitä itse näe. Siitä syystä onnen olemusta ja ulkonäköä ei ole onnistuttu kunnolla määrittelemään. Yhtä hankalaa on myös onnen määrän mittaaminen. Ei ole varsinainen kohteliaisuus, jos jonkun sanotaan olevan ”vähän onnellinen”. Se tarkoittaa suunnilleen samaa kuin että nimityksen kohde ei kuulu penaalien terävimpiin kyniin, hänellä eivät olleet kaikki valot päällä, eivät kaikki inkkarit kanoissa eivätkä kaikki muumit laaksossa. Sanalla sanoen hän oli jonkin verran kylähullu, tootisko, pöljä ja tollo. Onnellisuudesta puhuminen johtunee siitä, että tällainen henkilö saattaa tosiaan näyttää muita onnellisemmalta, koska hän naureskelee jopa itsekseen. Hän ei kuitenkaan ole paljon onnellinen, koska ei naureskele kovaan ääneen.

